

Dokumentnamn
YTTRANDE

Datum
2023-02-13

Vårt diarienummer
1.1.3-2022-06531
GD-2023-027
Ert diarienummer
N2022/01705

Handläggare
Abraham Mellkvist-Roos

Mottagare
Regeringskansliet
Näringsdepartementet,
E-post:
n.remissvar@regeringskansliet.se;
n.dl@regeringskansliet.se

Friska djur behöver inte antibiotika - bättre verkan genom internationell påverkan (SOU 2022:43)

Vetenskapsrådet har granskat utredningens förslag utifrån sitt uppdrag att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden samt de särskilda uppgifter som myndigheten har i sin roll som forskningsfinansierare och forskningspolitisk rådgivare.

Sammanfattning

Vetenskapsrådet har inget att erinra mot förslagen Utveckling av det nya exportinitiativet, Ta fram strategi för Sveriges arbete i WOAHA, eller Finansiera en studie om hur avans på antibiotikaförsäljning påverkar användningsvolymerna.

Vetenskapsrådet avstyrker delar av förslaget om Samverkansfunktionen 2.0.

Vetenskapsrådet tillstyrker förslagen Sekunderingar och utlån av experter, samt Strategi för att få in fler svenskar i EU bör även omfatta experter på myndigheter.

Vetenskapsrådet har synpunkter på förslaget om att Samla europeiska veterinärfakulteter kring en gemensam kunskapsmission.

Vetenskapsrådet har inga synpunkter på förslaget om att Inkludera hållbara investeringar och finansmarknaden i den nya antibiotikaresistensstrategin.

13.4.1 Permanenta den nationella samverkansfunktionen

Vetenskapsrådet är positiv till att den nationella samverkansfunktionens arbete mot antibiotikaresistens permanentas eftersom antibiotikaresistens utgör ett allvarligt och eskalerande hälsohot. Även om utredningen bedömer att kunskapsläget inom djurhållning är tillfredsställande och

kunskapsspridning istället behövs, är det övergripande behovet av ny kunskap för att bemöta antimikrobiell resistens fortsatt stort. Det är därför viktigt att fortsätta investeringarna i forskning, i sammanhanget inte minst för att den strategiska forskningsagendan för det nationella forskningsprogrammet om antibiotikaresistens¹ utöver forskning även fokuserar på kunskapsspridning och nyttiggörande.

För att utveckla handlingsplanen och uppnå de mål som inkluderas behöver många myndigheter medverka, inte minst med tanke på handlingsplanens bredd. Behovet av samordning är dessutom avsevärt, givet att målsättningarna spänner över operativa insatser såsom övervakning och förebyggande åtgärder till strategiska frågor som internationellt ledarskap. De omfattande målsättningarna inom forskning som finns i handlingsplanen förutsätter dessutom att forskningsfinansierare med ansvar för forskningspolitik bidrar till det fortsatta strategiska arbetet.

13.4.2 Ny strategisk styrgrupp på ledningsnivå

I ljuset av den stora spännvidden på målsättningarna i handlingsplanen avstyrker Vetenskapsrådet förslaget om en ny strategisk styrgrupp på ledningsnivå. Handlingsplanens skilda mål ställer olika krav på myndighetssamverkan, vilket en övergripande styrgrupp med representation från ett fåtal myndigheter skulle få svårt att hantera. Det är heller inte troligt att en styrgrupp med representanter från ett fåtal myndigheter vars uppdrag inte återspeglar hela handlingsplanen kan prioritera och besluta om inriktning för all verksamhet.

Utredningen har inte pekat ut något behov för arbetet med handlingsplanen, utan beskriver generellt hur arbete kan organiseras. Det bör vara möjligt för de myndigheter som deltar i arbetet med de olika målsättningarna att självständigt utforma den mest effektiva organisationen utifrån varje specifik målsättning. Detta kan innefatta styr- och arbetsgrupper, men endast om det fyller särskilda behov och ökar måluppfyllnaden. Inom det nationella forskningsprogrammet om antibiotikaresistens, som ingår i arbetet med målsättning 4 i den tvärsektoriella handlingsplanen (Ökad kunskap för att kunna förebygga och bekämpa bakterieinfektioner och antibiotikaresistens med nya metoder), utnyttjas en programkommitté med representanter från Formas, Forte, Vinnova, Läkemedelsverket, Havs- och Vattenmyndigheten, Sida, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Research Institutes of Sweden (RISE). Representationen har anpassats för uppgiften och är tillsammans med dialog med forskare och näringslivet både nödvändig och värdefull i arbetet med programmets utformning. Arbetet skulle gynnas av en liknande organisation även i framtiden.

¹ [Nationellt forskningsprogram om antibiotikaresistens – Vetenskapsrådets webbplats](#)

13.4.3 Etablera ett tvärsektoriellt kansli

Det är svårt att bedöma värdet av ett tvärsektoriellt kansli då uppdrag och mandat inte framgår tillräckligt tydligt. Eftersom det finns stor spännvidd i arbetet med den tvärsektoriella handlingsplanen kan det bli svårt för ett kansli bestående av ett fåtal myndigheter att effektivt och målinriktat leda arbetet.

Folkhälsomyndigheten och Jordbruksverkets ledning av den nationella samordningsfunktionen fungerat berömvärt. Det råder ingen tvekan om att Naturvårdsverkets arbete är betydelsefullt inom området, men det är däremot svårare att förstå varför andra relevanta myndigheter, såsom Socialstyrelsen exkluderas i förslaget.

13.6 Sekunderingar och utlån av experter– mycket pang för pengarna

Vetenskapsrådet delar utredningens uppfattning att det finns ett värde i att inkludera svenska experter inom antibiotikaområdet i internationella organisationer, såsom World Organisation for Animal Health (WOAH). Fler myndigheter än de som utredningen nämner borde dock kunna bidra till sekunderingsprogrammet, till exempel Socialstyrelsen. En anledning till detta är att antibiotikaresistens är ett bredare område än djurhälsa och livsmedelsproduktion, som utredningen noterat. En mer detaljerad behovsinventering, förslagsvis genomförd av Sida, är därför välkommen.

13.6.1 Strategi för att få in fler svenskar i EU bör även omfatta experter på myndigheter

Eftersom det finns behov av svenska experter inom antibiotikaresistens inom EU-förvaltningen anser Vetenskapsrådet att det finns goda skäl att tillgängliggöra medel för sekundering av personal verksamma vid myndigheter. Detta bör även generellt undanröja den målkonflikt mellan myndigheters kärnuppdrag och bidrag till internationell expertis, som utredningen beskriver. Den utbildning och ett mentorsprogram för experter som representerar Sverige i multilaterala organisationer är dessutom välbehövlig och välkomnas av Vetenskapsrådet.

14.2.2 Samla europeiska veterinärfakulteter kring en gemensam kunskapsmission

Vetenskapsrådet ser positivt på ökad samordning mellan europeiska lärosäten för stärkt utbildning om ansvarsfull antibiotikaanvändning och -resistens inom veterinärmedicinen. Insatser som genomförs kan dra nytta av erfarenheter från det Europeiska sällskapet för klinisk mikrobiologi och infektionssjukdomar (ESCMID), som utredningen nämner. En gemensam ansats kan om möjligt vara fördelaktig.

För att uppnå målet bör det finnas bred förankring inte bara inom veterinärmedicinen, utan även i angränsande ämnesområden. Som utredningen betonat i andra sammanhang, finns det fördelar med att applicera perspektivet One Health även i dessa aktiviteter, då det kan öka

relevansen. Dessutom bör det finnas en nära anknytning till forskningen. Dels kan forskare bidra till att etablerad kunskap och resultat från forskningsfronten aktualiseras, dels kan argumenten spridas till en större målgrupp i samhället. De insatser som gör bör därför genomföras i samverkan med ledande forskare inom antibiotikaresistens.

Yttrandet har beslutats av generaldirektören Katarina Bjelke efter föredragning av samordnaren Abraham Mellkvist-Roos. Vid den slutliga handläggningen har även rådsdirektören Maria Thuveson och tillförordnade chefsjuristen Victoria Söderqvist deltagit.

Katarina Bjelke
Generaldirektör

Abraham Mellkvist-Roos
Samordnare

Kopia

Utbildningsdepartementet:

Per-erik.yngwe@regeringskansliet.se

Utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se